

Dertien mogelijke stappen in geval van misbruik in de gemeente

Ook als je een goed preventiebeleid voert, kan het voorkomen dat je gemeente geconfronteerd wordt met een situatie van grensoverschrijdend gedrag of seksueel misbruik. En als het mis is, is niets zo belangrijk als een adequate hulpverlening. Komt er een melding binnen van seksueel misbruik? Dan zijn er dertien stappen die je als kerkbestuur/oudstenraad kunt zetten om zo goed mogelijk met de melding of het geval van misbruik om te gaan. Dit advies is overgenomen vanuit het programma “In veilige handen” en herschreven door de Stichting Gedragscode Leidinggevend. Meer informatie kunt u vinden op www.sgl-platform.nl en www.inveiligehandens.nl.

Stap 1: De melding zorgvuldig opnemen

Als er een melding binnenkomt bij een vertrouwenspersoon, een coördinator, het kerkbestuur of een oudste, is het zaak de aanmelder rustig te woord te staan. Probeer je tijdens het gesprek een beeld te vormen over inhoud, aard en ernst van de situatie. Noteer alles wat opvalt en verteld wordt in feitelijke bewoordingen.

Stap 2: Politieadvies inwinnen

Bij vermoedens van strafbare feiten is het belangrijk zo snel mogelijk een informatief gesprek met de politie te voeren. De politie heeft ervaring met meldingen van seksueel misbruik. Ze weten hoe om te gaan met slachtoffer en dader (en hoe je zo handelt dat eventuele bewijsvoering in een later stadium niet bemoeilijkt wordt). Een informatief gesprek kan anoniem, zonder vermelding van namen van beschuldigde of slachtoffer, worden gevoerd. Overigens kun je ook advies inwinnen bij de GGD en/of het Advies en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) of meldpunt Veilig Thuis. Indien het om een minder ernstig feit gaat, zoals onheuse bejegening, is een informatief gesprek met de adviseur van de SGL of een professionele hulpverlener een mogelijkheid.

Stap 3: Tweespan formeren

Benoem twee personen die verantwoordelijk zijn voor een zorgvuldige behandeling van de melding. Doe dit niet alleen, dat is te zwaar en maakt het moeilijker om alles in goede banen te leiden. Maak duidelijke afspraken over de verdeling van de rollen. Een voorbeeld voor de rolverdeling: één persoon onderhoudt de contacten met de beschuldigde, de ander is aanspreekpunt voor de overige partijen. Dit tweespan besluit samen of er vervolgacties moeten worden ondernomen. Zo ja, dan komt stap 4 in beeld. Zo nee, zorg dan voor een goede afsluiting met de aanmelder.

Stap 4: Zaakcoördinator aanstellen

Stel één persoon aan die verantwoordelijk is voor het volledige traject na een melding: de zaakcoördinator. Deze persoon dient het gehele proces te coördineren, registreren en evalueren. Ook informeert hij of zij samen met het bestuur alle betrokkenen.

Stap 5: Een gesprek voeren met de direct betrokkenen

Voer bij het vermoeden van een strafbaar feit een gesprek met direct betrokkenen (minderjarige en diens ouders). Niet om te onderzoeken of te beoordelen, maar om te informeren over de melding, het traject en de mogelijkheden van aangifte of het indienen van

een klacht. Voer het gesprek met ouders als zaakcoördinator samen met een kerkbestuurslid/oudste, bij voorkeur door middel van een huisbezoek. Maak bij het voeren van dit gesprek zoveel mogelijk gebruik van deskundigen. Verwijs ouders en minderjarige eventueel door naar de vertrouwenspersoon, de huisarts, naar pastorale hulp en/of naar Slachtofferhulp als er behoefte is aan gespecialiseerde hulp.

Stap 6: Een gesprek voeren met de beschuldigde

Informeer de beschuldigde persoon in een gesprek met de zaakcoördinator en een kerkbestuurslid over de inhoud van de melding en vraag daarbij ook om een reactie. Het gesprek met de beschuldigde is bedoeld om inhoudelijk objectieve informatie te krijgen en afspraken vast te leggen over de stappen die gezet gaan worden. Hoor de beschuldigde niet uit en veroordeel hem of haar niet. Maak duidelijk dat iedere melding objectief moet worden uitgezocht en dat een (tijdelijke) maatregel wellicht nodig is, zoals een op non-actiefstelling. Wijs de beschuldigde op mogelijkheden voor gespecialiseerde opvang (zoals een vertrouwenspersoon voor beschuldigde) en rechtsbijstand.

Stap 7: Aangifte doen of klacht indienen

Neem na de gesprekken zo snel mogelijk beslissingen over de verdere procedure. Er zijn twee opties: het indienen van een klacht bij de SGL of aangifte bij de politie. Wanneer er sprake is van een strafbaar feit dan adviseren wij om aangifte te doen bij de politie. Als de melder dit niet wenst of er sprake is van misbruik maar niet van een strafbaar feit volgens de wet, dan kan de melder een klacht indienen bij de SGL. Zie hiervoor de klachtenregeling op de hiervoor genoemde website.

Stap 8: Betrokken vrijwilligers informeren

Een melding en zelfs alleen een verdenking van seksueel misbruik kan veel onrust en verwarring veroorzaken bij de andere vrijwilligers en gemeenteleden. Het is daarom belangrijk om hen, nadat de gesprekken met betrokken slachtoffer (en eventueel de ouders) en beschuldigde hebben plaatsgevonden en er vervolgstappen zijn ingezet, rustig en feitelijk te informeren. Vertel welk traject er gevolgd wordt en maak duidelijke afspraken over wat te doen en te laten tijdens het verdere proces.

Stap 9: Indirect betrokken ouders informeren

Informeer na de vrijwilligers ook de ouders die niet direct betrokken zijn indien er sprake is van misbruik van een minderjarige. Vaak maken zij zich ongerust en zitten ze met allerlei vragen. Informeer ook hen feitelijk. Ga niet uitvoerig in op wat er mogelijk is gebeurd als hierover geen feitelijke informatie te geven is. Speculeren kan tot onrust en geruchten leiden. Doe ook geen uitspraken over de schuldvraag.

Stap 10: Publiciteitsplan maken en uitvoeren

Vanaf het moment dat er sprake is van een (redelijk) vermoeden van seksueel misbruik, zullen allerlei partijen om opheldering gaan vragen: van lokale tot landelijke pers en van collega-instellingen tot (buur)gemeenten. Wanneer je zelf tijdig correcte en gerichte informatie verschaft, is de kans kleiner dat het onderwerp op een verkeerde manier in de publiciteit komt. Stel in elk geval vanaf het begin een woordvoerder aan, die de pers te woord kan staan. Neem hierover gerust contact op met de adviseur van de SGL, met een vrijwilligerssteunpunt of de informatie- en advieslijn van In Veilige Handen, onderdeel van de kennislijn van MOVISIE: telefoon 030 789 21 12.

Stap 11: Na de uitspraak: maatregelen nemen

Na de uitspraak van Justitie en/of de tuchtcommissie is het tijd om definitieve maatregelen uit te voeren. Afhankelijk van de uitspraak zijn er verschillende mogelijkheden, waaronder *mediation*, sancties zoals uitsluiting van deelname aan bepaalde activiteiten of functieonthefing, registratie op de waarschuwingslijst, seponering, een mogelijk rehabilitatietraject, et cetera. Zie de download 'Sanctiebeleid' bij stap 11 van het *Stappenplan Houd het Jeugdwerk Veilig* voor meer informatie over de verschillende maatregelen die op een uitspraak kunnen volgen.

Stap 12: Direct en indirect betrokkenen informeren

Informeer na de uitspraak eerst de beschuldigde en de melder, en meteen daarna ook de overige direct en indirect betrokkenen. Organiseer voor dit laatste zo nodig bijeenkomsten, waarbij je als kerkbestuur samen met een afgevaardigde van Justitie of de tuchtcommissie informatie verschaft over de uitkomsten en de maatregelen.

Stap 13: Zorgen voor een goede evaluatie en afsluiting

Natuurlijk is het ook van belang om een zaak goed af te ronden en nazorg te verlenen. De gemeente kan een belangrijke rol spelen in het verwerken van een dergelijke treurige gebeurtenis. Denk hierbij niet alleen aan de direct betrokkenen maar ook aan de mensen die naast hen staan en de cirkels om hen heen. Ook is speciale aandacht nodig voor mensen die in het verleden zelf slachtoffer zijn geweest van misbruik.

Een tweede onderdeel is een degelijke evaluatie. Trek lessen voor de toekomst. Hoe zou je herhaling van een dergelijk incident kunnen voorkomen? En, mocht er onverhoopt toch weer een keer iets gebeuren, wat in de gevolgde aanpak was goed en wat kan beter?

Als alle stappen zijn doorlopen en maatregelen naar wens zijn getroffen, kan een zaak worden afgesloten. Blijf nog wel enige tijd stand-by, want het kan wel even duren voor de rust echt helemaal is weergekeerd.

Bron: *toolkit In veilige handen (bewerkt)*